

SÈRIE 5

OPCIÓ A

1. Solitud, de Víctor Català
[3 punts]

Els tres punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica que:

- (a) La primera decepció que pateix la Mila la trobem just al començament de l'obra: el camí cap a l'ermita no és el que esperava, no va preparada per a la pujada (porta el calçat del casament, el millor que té) i l'ermita no és tan meravellosa com en Matias li havia contat: és un lloc fosc, sinistre, trist i isolat. Després venen altres decepcions: Matias esdevé company de l'Ànima, jugador i causant de la ruïna econòmica; fins i tot la decep la visió del mar des del Cimalt, i això li fa pensar que «no hi ha res cert al món. Tot són mentides, faules enganyadores». (1 punt)*
- (b) En Matias és l'element que causa la principal frustració de la Mila: és un gandul i sobretot un home inapetent i impotent que ella defineix com «una bèstia sense zel». En conseqüència, la Mila, en la plenitud de la joventut, és una dona frustrada sexualment, i a qui es frustra també el desig de la maternitat: d'aquí el prec que fa al Bram. Per tal de suplir aquestes frustracions, (1) s'aferra a diferents éssers, un xaiet de llet, uns gatets i sobretot en Baldiret, que representa el fill que ella hauria volgut tenir; i (2) es fixa en altres homes: l'Arnau, que representa la potència i virilitat juvenil, i a qui es veu obligada a refusar per la seva condició de dona casada, i el pastor, que esdevé la seva gran decepció: l'home que és el seu suport, el seu mestre i el seu guia esdevé «un vell, un negat» quan en descobreix l'edat. (1 punt)*
- (c) Les decepcions, la frustració sexual i afectiva i la frustració de la maternitat, i les ferides rebudes —especialment la mort del pastor i la violació— són el preu que ha pagat per esdevenir una dona segura de si mateixa que ha assolit el coneixement i al mateix temps una dona forta, mestressa de si mateixa. Ha passat de tenir una actitud totalment passiva en l'ascens a l'ermita guiada per en Matias a una actitud activa i conscient en el descens de la muntanya. La solitud és el preu de la llibertat: «Les filtracions de la solitud havien cristal·litzat amargament en son destí.» (1 punt)*

Si l'examinand complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicat en l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot sobrepassar els 3 punts assignats.

2. *Vent d'aram*, de Joan Vinyoli
[2 punts]

Pauta de correcció

Els dos punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica que:

- (a) Al llarg del llibre, i sobretot a la primera part, els elements del paisatge són presents en la majoria de poemes. (0,5 punts)*
- (b) En general, és un paisatge de muntanya, amb referències a boscos, arbres, muntanyes, neu, gorgs i fonts, però també hi veiem la presència ocasional del mar, i amb moltes referències a les hores finals del dia i a l'estació de la tardor. (0,5 punts)*
- (c) El paisatge és important perquè pot exercir dues funcions: d'una banda, es pot identificar amb el de la comarca de la Selva, on Vinyoli va passar la infantesa, i per tant s'associa al passat perdut i al record (0,5 punts); de l'altra, els elements de la naturalesa adquireixen un valor simbòlic: acompanyen les reflexions del poeta, que hi cerca la seva identitat, el seu passat o el seu origen, i representen sovint el pas del temps (imatges de la posta de sol o la tardor) i l'esforç del coneixement (així, les fonts o el mar) (0,5 punts).*

Si l'examinand complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió pertinent no explicitada estrictament en l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 2 punts assignats al contingut.

3. *Ball robat*, de Joan Oliver

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Pauta de correcció

Els tres punts assignats al contingut del comentari es poden atorgar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes i explica:

- (a) Que Cugat ha anat a parlar amb l'Oleguer arran de la confessió de Mercè, la muller del primer, en què afirmava que estimava el seu amic (0,5 punts); i que a l'acte I, tot i que només hi apareix físicament el matrimoni Mercè-Cugat, es dona certa informació de les altres dues parelles que apareixeran posteriorment. (0,5 punts)*
- (b) Que Cugat representa la figura de l'intel·lectual i l'Oleguer la de l'advocat triomfador a la feina i, aparentment, en l'àmbit familiar. Que l'Oleguer, a diferència de Cugat, sembla tenir les idees molt clares i domina les situacions que se li presenten amb autoritat. Que a Cugat li agrada rebre el reconeixement de les seves amigues mentre que l'Oleguer només s'interessa per la feina. (1 punt)*
- (c) Que Cugat, pel fet de jugar el paper d'intel·lectual, es mou en el món de les idees, es qüestiona la realitat i es mostra dubtós i tímid; la seva reacció*

Criteris de correcció

Literatura catalana

davant el problema que afecta el seu matrimoni és parlar amb el seu amic. Que l'Oleguer es mou en el món de la realitat i de les solucions pràctiques; i no pren gens en consideració la situació en què es troba el seu matrimoni, segurament perquè per a ell la institució matrimonial és una simple «juxtaposició» de dues persones. (1 punt)

Si l'examinand desenvolupa de manera correcta i coherent alguna qüestió no explicitada estrictament en els enunciats, però que hi és tanmateix pertinent se li pot atorgar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació no pot sobrepassar els 3 punts assignats al contingut. Els altres 2 punts s'atorgaran segons la capacitat de presentar, estructurar i redactar el comentari, a la claredat i la coherència expositives i a la capacitat d'anàlisi.

OPCIÓ B

1. Aigües encantades, de Joan Puig i Ferrer.
[3 punts]

Pauta de correcció

Els tres punts assignats a la pregunta es poden atorgar si l'examinand explica que:

- (a) A Aigües encantades s'hi presenten dues lluites complementàries: d'una banda, hi ha el conflicte que oposa Cecília, una dona jove i alliberada, que ha fet estudis a ciutat, als seus pares: Cecília lluita per la seva llibertat individual contra la tradició i les convencions del poble; de l'altra, hi ha la lluita del Foraster per convèncer el poble de la necessitat d'aplicar els recursos de la ciència i la tecnologia per a l'aprofitament de les aigües dels gorgs i, doncs, la transformació de la vida del poble. (1 punt)*
- (b) Les dues lluites topen contra la incomprensió i els prejudicis, per diverses raons. Cecília topa contra la incomprensió dels pares: Pere Amat és autoritari, tradicionalista, i exigeix a la filla obediència cega; la mare, més comprensiva, és víctima igualment de prejudicis religiosos i morals; també s'ha d'enfrontar a Vergés, el mestre del poble, enamorat de Cecília però a qui aquesta considera feble i mancat de decisió per exercir la seva llibertat. El Foraster topa contra la incomprensió del poble i, sobretot, de les seves forces vives: Pere Amat i mossèn Gregori; per a ells, és inconcebible tocar l'aigua dels gorgs, que consideren sagrades; per al Foraster, la ciència permet comprendre millor la natura i transformar el món, i això implica combatre la superstició i els prejudicis religiosos. (1 punt)*
- (c) Els personatges de Cecília i, sobretot, el Foraster encarnen les idees dels corrents vitalistes i regeneracionistes del Modernisme, és a dir, la voluntat de transformació social a partir de l'afirmació de la individualitat de l'artista i de l'intel·lectual. La darrera frase de l'obra, dita per Vergés, representa gràficament el contrast entre la voluntat regeneracionista (força, enèrgica, amb voluntat de transformació col·lectiva) i l'immobilisme de la societat tradicional o la manca d'acció d'altres corrents de l'època, com ara el decadentisme o l'art per l'art. (1 punt)*

Si l'examinand complementa la resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicat en l'enunciat se li pot valorar fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot sobrepassar els 3 punts assignats.

2. Felicitment, jo sóc una dona, de Maria Aurèlia Capmany
[2 punts]

Pauta de correcció

Els dos punts assignats a la pregunta es poden atorgar si l'examinand explica les característiques i funcions principals dels espais en què transcorre la novel·la:

- (a) *L'obra comença (pròleg) i acaba a Mallorca, en un entorn rural tranquil i acomodat on Carola Milà es retira per escriure les seves memòries (0,5 punts).*
- (b) *La narració de la vida de Carola, però, transcorre sobretot entre Barcelona i París. Barcelona és l'escenari de bona part de la història de la protagonista. Cada etapa del seu itinerari vital està condicionat al seu torn per un indret que és en general representatiu de la condició social dels individus que el poblen. Es valorarà, per tant, que l'examinand faci referència a alguns d'aquestes indrets o altres si són pertinents: les cases on viu Carola de petita primer amb la mare, després amb l'avi, i la casa dels amos (els seus avis biològics), on fa de criada; els barris obrers de Santa Caterina i del Born; el recinte de la casa-fabril de can Pujades, als afores de la ciutat; el pensionat religiós del Bon Consell, on la protagonista passa els seus anys de formació reclosa i víctima d'efusions pseudomístiques; la botiga de guants on treballa de jove; els carrers de la ciutat en època del pistolerisme i els pisos anarquistes, que freqüenta amb el seu primer amant, Feliu Tobias; els llocs d'oci de la burgesia, com el teatre Romea durant l'estrena de Les garses, d'Ignasi Iglésias, que contrasta amb l'ambient crispat del carrer (amb els incendis de les redaccions del Cu-Cut i La Veu de Catalunya o l'atemptat a les Rambles); l'ostentosa casa burgesa de la família Reinal, on Carola viurà com a protegida de la senyora Francesca Bertolozzi, de qui farà de secretària, i els cenacles del feminisme conservador, on serà la portaveu de la seva protectora; els prostíbuls i la casa de la senyora Rosita, on exercirà la prostitució; el seu pis de mantinguda de luxe a costa d'Esteve Plans, l'amant ric amb qui acabarà casant-se després de quedar-se'n embarassada, o la casa de la família Plans, símbol del deliri de grandesa del propietari i que durant la guerra és confiscada pels republicans i convertida en un hospital de campanya, però restablerta després per la filla de Carola, la Dolors; els entorns del mercat de la Boqueria, on Carola malviurà just després de la guerra, entre altres. (1 punt).*
- (c) *L'altre escenari és París (el centre i el barri de Saint-Germain-des-Prés), on va per allunyar-se de la família i de la Barcelona franquista i on instal·la el restaurant Chez Joakay, que ven el 1968 per traslladar-se a Mallorca, des d'on administra l'herència després de la mort del seu marit, Esteve Plans, el juliol de 1956. (0,5 punts).*

Si l'examinand complementa la resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicat en l'enunciat se li pot valorar fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot sobrepassar els 2 punts assignats.

3. *El cor quiet*, de Josep Carner

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Pauta de correcció

Els tres punts assignats al contingut del comentari es poden atorgar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes, és a dir, si:

- (a) Explica que el poema pertany a la secció «Les estampes», dedicada a descriure moments i escenes de la naturalesa, i en la qual els poemes s'ordenen segons el cicle de les estacions i de les festes del calendari cristià; i que, per tant, aquest poema s'agrupa amb els poemes d'hivern i, específicament, amb els que tracten del Nadal. (0,5 punts)*
- (b) Describeu el poema com un sonet, format per dos quartets i dos tercets de versos alexandrins (6+6). Es valorarà que es faci notar que els quartets tenen les mateixes rimes, però amb una distribució diferent, i que el lligam entre els tercets s'assegura amb la rima «-erra» al final de cada un. (0,5 punts)*
- (c) Describeu l'estructura del poema: els dos quartets descriuen un paisatge d'un dia assolellat d'hivern, plàcid i sense vent, en un poblet (el fum puja verticalment, els núvols a penes es mouen, el pi jove es manté quiet, i l'alè dels animals no es dispersa); els dos tercets introdueixen subtilment la dimensió religiosa i el significat de la festa: en el primer, ho fa la presència de l'àngel, que dona a la mel i al mató un significat relacionat amb la il·lusió de la infantesa (poden recordar que «mel i mató» forma part dels dons de la cançó popular de Nadal «El noi de la mare»); en el segon, el significat metafòric de la mescla dels núvols i la boira. (1 punt)*
- (d) Diu que tots els elements del poema serveixen l'objectiu de descriure la quietud d'un dia d'hivern poc abans de Nadal, i aquesta quietud s'associa fàcilment a l'expectativa de la festa, com si l'adjectiu «encantada» que s'aplica a «columna» s'apliqués a tot el poema. Que els elements naturals tenen tots una actitud benèvola («encantada», «somriu», «dolcíssima», etc.), d'alegria («s'encenen») i fins i tot submissa (vent i fred «s'ajeuen», no es fan presents en aquest món aturat que es descriu). Que la presència del bou i de la mula evoca les figures concretes del pessebre, i que l'àngel insinua la presència d'un misteri religiós del qual els infants participen, segurament a través de cançons com «El noi de la mare». Que l'element religiós o tradicional es percep també en algunes imatges: per exemple, l'alè metaforitzat en encens, el «gust...de cel», i sobretot la imatge final: literalment, l'alè del cel (els núvols) i l'alè de la terra (la boira) s'ajunten; metafòricament, això significa el sentit religiós del Nadal en la doctrina cristiana: Déu (el cel) es fa home (la terra), i en el naixement de Jesús es fa present aquesta unió. (1 punt)*

Si l'examinand desenvolupa de manera correcta i coherent alguna qüestió no explicada estrictament en els enunciats, però que hi és tanmateix pertinent se li pot atorgar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació no pot sobrepassar els 3 punts assignats al contingut. Els altres 2 punts s'atorgaran segons la capacitat de presentar, estructurar i redactar el comentari, a la claredat i la coherència expositives i a la capacitat d'anàlisi.

ERRORS DE LLENGUA A LA PROVA DE LITERATURA CATALANA

1. Criteri general

Es pot arribar a descomptar fins a 1 punt de la nota de l'examen per errors de llengua.

No hi ha un barem que penalitzi per cada error (0,1, 0,25, etc.). La penalització, si és el cas, resulta d'una valoració general de la prova, segons la pauta següent.

2. Pauta

Pocs errors lleus o lapsus clars: 0 punts
Errors lleus abundants i repetits: 0,5 punts
Molts errors lleus i/o alguns de greus: 0,75
Molts errors greus: 1 punt

Excepcionalment, es pot arribar a descomptar fins a 2 punts en el cas d'errors molt greus i molt abundants, o bé d'una redacció tan deficient que faci difícil la comprensió. En aquests casos, convé que es detallin les raons per les quals s'ha descomptat més d'un punt.

De manera general, es poden considerar greus les errades ortogràfiques que afecten b/v, i/y i l'ús de h, la mala puntuació —especialment per absència—, els castellanismes lèxics, morfològics i sintàctics, l'omissió de pronoms àtons o els anacoluts. Són poc greus o lleus l'oblit ocasional d'accents, l'oblit o abús de la dièresi, els pronoms relatius col·loquials o l'ortografia dels pronoms febles, per exemple.

3. Indicació del descompte per errors de llengua

El quadern d'examen (enunciats i resposta en un sol quadern) preveu una casella per a indicar el descompte per faltes, que s'aplica sobre la suma de notes parcials de cada exercici.